Viro Claris. Canon. Andreae de Ioa

Obsequii indicium

Auctor

GRAECUM DIPLOMA ἀνέκδοτον

NUNC PRIMUM

EX ARCHIVO CASTROVILLARI PROLATUM NOTISQUE ILLUSTRATUM

CUI ACCEDIT

EXCURSUS DE AURI TARENIS

NEC NON

ALTERUM DIPLOMA LATINE CONSCRIPTUM
EX EODEM ARCHIVO PRODUCTUM

A

IULIO MINERVINIO

. . . . . Tam nil nulla tibi vendo
Iliade . . . . . (*Pers.Sat.I.v.*122.)

NEAPOLI
EX TYPOGRAPHIA TRAMATER
MDCCCXXXVIII.

VIRO CLARISSIMO DOCTISSIMOQUE

FRANCISCO M. AVELLINIO

EQUITI, IURIS CONSULTO, ATQUE ANTECESSORI

ACADEMIAE REGIAE HERCULANENSIS, ET PONTANIANAE

SODALI AB ACTIS PERPETUO

IULIUS MINERVINIUS

S. P. D.

Cuinam plus in re litteraria debeam si quis a me postulet, alium a te, Vir doctissime, proferre non possim. Quippe qui me semper summa benevolentia exceperis, in hac ingeniorum palaestra contendentem incitaris, consiliis adiuveris; denique ex bibliotheca tua copiosissima, quam tot tibi sumptibus exornasti, mihi litterarias gazas usque utendas obtuleris; tot mihi graecos latinosque auctores nec non eruditorum elucubrationes dederis evolvendas, ex quibus si

quid profeci, quod sentio quam sit exiguum, ope tua potissimum fateor profecisse.

Haec tantaque benevolentia arctius quam cognatio, quam inter nos natura ipsa constituit, sic me tibi devinxit, ut amor meus, et observantia tui ad summum excreverit, quibus evenit ut semper mente recogitarim si quid possem efficere, quo gratus animus erga te meus patefieret.

Cum ergo graecum diploma a Castrovillari Parocho receptum legerim, exscripserim, meisque animadversionibus instruxerim, tibi id qualecumque operis dicare constitui.

Membrana ea erat ex Archivo Castrovillari eo modo exarata, ut non nimis legenti difficultatis afferret; si paucas notas excipias, quas potius interpretari quam legere oportuit.

Accentus qui signati erant non exscripsi, laborique huic supersedere melius existimavi; de contractu enim agebatur nihil elegantiarum, atque concinnitatis praeseferente: ideoque poteram quidem omnia quae ad linguae accentuumque rationem spectarent, omittere.

Quod ad interpunctionis signa pertinet, omnia cola, ut erant in exemplari, punctis distincta servavi; cum id mihi plane novum, et a communi consuetudine alienum videatur.

Haec membrana id illustrat, quod iam ex diplomatis a Montfauconio prolatis, nec non ex Friderici II constitutionibus ipsis compertum erat, graecae linguae usum in Bruttiis nostris numquam ad XIII usque saeculum defuisse.

Cum meo ad hoc diploma Commentariolo de Tarenis aureis Excursum adiiciens, alteram quoque latinam membranam ab eodem Parocho ad me missam produco; omnia enim, quae in tenebricosis Medii Aevi rebus aliquid lucis praebere valent, diligenter proferenda censeo.

Haec, pauca profecto Tibi, Nomini tuo, Vir Summe, dicata volo. Sed quid? Suspicabitur fortasse quispiam, non esse grati animi indicium, at potius gloriae cupidi, qui opellae capiti Tantum Nomen inscribam. Quid respondeam non video. Vale.

Dabam Neapoli Prid. Kal. Sextil. A. Salutis MDCCCXXXVIII.

✠ Σιγνοχριστον (1) Εμμης γυνη (a) (sic) του ἀποιχομενου Γ'ωαννου Γαλλονε.

✠ σιγνοχριστον Νικολαου υἱου αὐτης.

✠ Εν ὀνοματι του Πατρος. και του Υἱου. και του ἁγιου Πνευματος. ἡμεις οἱ προγεγραμμενοι τα σιγνα του τιμιου. και ζωοποιου σταυρου. οἰκειαις ἡμον χερσιν ἀνωτερω ποιησαντες. τα δε ὀνοματα ἡμων και ἐπωνοματα. γραφοντες δια χειρος του ταβουλλαριου. (2) τη ὑπαρχουση συγγραφη· ἁπλοην ἀποχην. (b) και καθαρην διαπρασιν. τιθεμεθα. και ποιεμεν. σοι Τομασιω γυναισι. και τοις κληρονομοις σου. και διαδοχοις. και παντιοις (c) (sic) σου δια κατοχην.

✠ Crucis Signum Emmae uxoris defuncti Ioannis Gallone.

✠ Crucis signum Nicolai filii eius.

✠ In nomine Patris,et Filii, et Spiritus Sancti. Nos suprascripti, venerabilis, salutarisque crucis signa, nostris ipsi manibus antea facientes, et nostra nomina nec non cognomina scribentes manu tabularii, praesenti scriptura simplicem apocam, puramque venditionem facimus tibi Thomae Gynesi,et heredibus tuis, omnibusque successoribus tuis, ut possideatis.

(a) Lege γυναικος.

(b) ἀποχή - *acceptatio*, *acceptilatio* notat Ducang. Quamvis notare scripturam apud Graecos satis cognitum v. Heinec. Inst. L. 3 T. XXII et quae observat ad §. 863 qui ius Neapolitanum subnectit.

(c) *παντίοις*, certe pro *πάντοις* q. d. *et successoribus etiam omnibus tuis*. Non est enim quod cogitemus ad *παντοτινοῖς* perpetuis. Duc. v. *πάντα*: nam tunc accentus acutus non esset in penultima, sed circumflexus in ultima, contra ac est in diplomate.

δια ἧς ἐναλλαγης. και αὐθεντες ὁμολογουμεν. ἀπεντευθεν (a) ἠδη. πιπρασασθαι σοι τομασιω Γυναισι. και τοις κληρονομοις σου. κατα πρεσβυν νομον. (3) και δεσποτον (sic) ·δικαιον. τον ἡμετερον ἀμπελωνα. το ὁπερ ἐχομεν ἐν τῃ διακρατησει (b) του ἀστεως νεου (4) Σουεϐων. [ἐν τοπῳ ποθι του Συφαιου]? (c) (5) το ὁπερ ἀμπελον (d) διαφερεται ἡμιν ἐκ του ἀνταλλαγματος. περιοριζεται δε τα μερη οὑτως. το προρηθεν ἀμπελον. ἀπο ἀνατολης. το ἀμπελον του Ἀντωνιου Βαλδο (fortasse) λεχθεντος. δυσεως δε ἡ ὁδος. ἀρκτιου δε ὁμοιως ἡ ὁδος. και ἀπο μεσημβριας. το ἀμπελον του Τομασιου Γυναισι. Το ὁπερ διαφερεται αὐτῳ ἐκ μερους της γυναικος αὐτου. και συγκλεει. τουτο ουν το συνοριασθεν περας μερων ἀμπελου. ὁσον. και οἱον ἐστιν. συν εἰσοδῳ και ἐξοδῳ αὐτου. πιπρασκομεν σοι Τομασι. και τοις κληρονομοις σου. εἰς την μηταξυ (e) ἡμων συμφωνηθεισαν.

Quo contractu nos ipsi promittimus iam nunc vendere tibi Thomae Gynaesi, heredibusque tuis, secundum legem antiquam, et ius vigens, nostram vineam, quam habemus in *tenimento* civitatis novae Suevorum [quo loco olim erat Sypheum]; quae vinea nobis delata est ex conventione. Dictam vineam vero finiunt latera eo modo. Ab oriente vinea Antonii Baldo ita dicti: ab occidente via: a septentrione similiter via; atque a meridie vinea Thomae Gynaesi: quae delata est illi ex parte uxoris ipsius: et claudit.

Haec ergo finitio laterum vineae, quanta, et qualis est, cum aditu, et exitu, hanc vendimus tibi Thoma, et heredibus tuis, pretio, quod inter nos convenit, nobisque placet, tarenis auri duodecim. Quos auri tarenos nos ex ma-

(a) *ἀπέντευθεν* pro *παραυτίκα* Duc.

(b) *διακρατήσει* eodem modo quo *διακράτημα* adhibetur. Verti in *tenimento* ut phrasi uterer tum saepissime usurpata.

(c) *ἐν τόπῳ* uncis inclusi, nam ita suspicor esse legendum cum non sint omnia clara in diplomate.

(d) *ἄμπελον* in neutro genere novum.

(e) *μηταξὺ* erratum pro *μεταξὺ*. Proprius modus est *τὶ μετά τινος συμφωνῆσθαι*: sed *κατ' ἀναλογίαν* superius dici potuisse existimo. Aliter Polybius *δι' αὐτῶν σύμφωνοι γίνεσθαι περὶ τινος*. Hist. XVII c. XI 5 edit. Schweigh.

και ἀρεσκουσαν ἡμιν τιμην. ταρια (6) χρυσου δεκαδυω. ἅπερ ταρια χρυσου. λαβοντες ἡμεις ἀπο των χειρων σου. εἰς τας ἡμετερας χειρας. πασαν ἀγωγην. (7) του της μονητης (a) ἀρυθμου. και του μη σταθμωμενου χρυσου. δικαιον τε και νομον. και πασας διαταξεις. (8) και πασας δεδοκιμασμενας συνηθειας. καταλειποντες. οἷα τινι ἡμων συντρεχειν ἐν τουτῳ δυνησουσιν. εὐθυς. ἐποιησαμεν σοι Τομασι Γυναισι. και τοις κληρονομοις σου την παρουσης της διαπρασεως συγγραφην. του ἀπο του νυν και εἰς το διηνεκες. ἐχειν σεαυτον το προρηθεν ἀμπελον. εἰς την σην ὑποταγην. και ἐξουσιαν. πωλειν. (9) χαριζομενος ἀνταλλαττειν. προϊξιν (b) (sic) υἱων και θυγατερων. γραψασθαι. και ποιησαι αὐθεντης. ὡστ᾽ ἐξουσιαν και δεσποτειαν παρ᾽ ἡμων εἰληφως. μη κολυομενος παρα τινος. εἰ δε ποτε καιρῳ. ἢ χρονῳ. ἐπιφανη τις των κληρονομων ἡμων. ἦτε τις ξενου προσωπου. ζητισιν. (c) ἢ κινισιν. ἢ ἀγωγην τινα βουλομενος ποιησαι κατα σου. ἢ κατα των σων κληρονομων. του ἱστασθαι ἡμας. και διεκδικειν (d) σεαυτον ἀπο παντος ἐναντιουμενου προσωπου. και σε

nibus tuis in manus nostras accipientes : omni actioni non numeratae pecuniae , et auri non ponderati; iuri ac legi, omnibusque constitutionibus; et omnibus probatis consuetudinibus renunciantes : quae res nobis in hoc possunt auxiliari ; statim fecimus tibi, Thoma Gynaesi , et heredibus tuis hanc praesentis venditionis scripturam; ex hoc et in perpetuum : ut ipse dictam vineam habeas in dominio , ac potestate: vendas: gratuito alienes : dotem filiorum , filiarumque scribas : et ipse facias quasi dominium , ac potestatem a nobis acceperis , a nemine impeditus. Sin vero aliquo casu , aut tempore, quis appareat ex heredibus nostris, aut aliqua tertia persona petitionem , iudicium, aut actionem aliquam intentare volens contra te, aut contra tuos heredes : nos in iudicio stare (promittimus) et te ab omni

(a) In infimae graecitatis auctoribus μονιδα reperitur. Ducang. h. v. sed etiam μονήτη fortasse adhibitum.

(b) προϊξιν male pro προῖκα , a recto προΐξ.

(c) ι pro η usurpari solitum.

κίνησις - quasi ἀγώγη: ita κίνησις τῆς ὑποθησίως apud Ducang. v. ἀγώγη.

(d) διεκδίκειν , defendere, et condicere.

ἀζημιον διαφυλαττειν. εἰ δε και τουτο οὐ ποιουμεν. ἀλλα μεταμελοι γενομεθα. ὅπερ οὐκ ἡγουμεθα. ὁμολογουμεν του ζημιουσθαι ἡμας. δι' αὐτης βασιλειας κορτης. (10) του αὐθεντου ἡμων βασιλεως. αὐγουσταλια (11) τριακοντα ϛ. και εἰθ' οὑτως ἐστω ἀῤῥαγη. και ἀπαρασαλευτοσ. (a) ἡ παρουσα διαπρασις. μετα τερμα των αἰωνων. και προς σε τομασιω. το τιμημα (12) εἰς το δυπλουν ὁμοιωσ. ἡπερ συγγραφη. δια χειρος ἐμου Ἰωαννου νοταριου. (13) και ταβουλαριου. ἀστεως νεου Σουευων. ἡ γουν Καστρουβιλλαρι. (14) δι' αὐτης βασιλειας Κορτης. του αὐθεντου ἡμων βασιλεως Φρεδδερρικου. (15) Μηνι Αὐγουστου. ἐνδικτιωνι τριτῃ. (16) ἐτους (b) (17) ϛ ψ ν γ' παρουσια κριτου. (18) και χρησαμενων (c) ἀνθρωπων.

contraria persona defendere, et incolumem tueri. Sin vero id minime fecerimus, sed nos poeniteat, quod haud ita fore putamus, promittimus mulctari nos apud hanc Regiam Curtim regis nostri, in Augustalia sex et triginta. Atque ut ita sit inconcussa, et ineluctabilis praesens venditio in finem saeculorum; etiam tibi (promittimus) Thoma damnum in duplum. Quae scriptura (exarata est) manu mei Ioannis Notarii, et Tabularii Civitatis novae Suevorum, h.c. Castruvillari. Apud eamdem Regiam Curtim ipsius Regis nostri Friderici Mense Augusti: tertia Indictione: anno 6753 praesentia Iudicis, et hominum subscriptorum.

Post tris sigilla, quae hic ponere noluimus, sequuntur testium subscriptiones.

Ego . . . . delato (d) terrae Castruvillari Iudex
Ego frater dicti . . . . diaconus interfui, et subscripsi
Ego Guillemus Grecus testis sum.

(a) ἀσάλευτος usitatum est, non vero ἀπαρασάλευτος, sed linguae gracae analogiae minime repugnat.

(b) ϛ haec forma του Vau episemi, similis est ei quam, inter plurimas, refert Eckhelius. Doctr. Num. Vet. T. IV c. XX Sect. I.

(c) χρήσασθαι est manu designare, ut ex Eusthathio Ducang. h. v.

(d) *Delato* pro *delatus* novum non est: ita est in veteri diplomate » Egoque super Ioannes *Presbytero* et canonicus scripsi, et complevi feliciter » apud Murator. Dissert. sopra le Ant. Ital. XII T. 1 p. 92. Multa etiam monstrosa vocabula in suis papyris offert Maffeius Stor. Diplom.

ADNOTATIONES

(1) Σιγνοχριστον Crucis signum v. Ducang. Glossar. v. σίγνον. 1366. et Tabulam tertiam initio Glossarii. Certe cum nec Emma, nec filius scribere scirent, signum Crucis propria manu fecerunt, quod pro nomine valuit. Idque in huiusmodi contractibus fieri solere ex temporum ignorantia colligimus, nec non ex contractu latine conscripto, quem subiecimus: in quo et contrahentes et testes, pro nominibus crucis signum delineant: nomina vero scripta esse a notario ex eo infertur, quod unus character sit. Etiam ante id temporis testes qui scribendi ignari non essent propria manu subsignabant, nullo crucis signo adhibito, contra ac qui scribendi inscitia laborarent. Exempla sunt apud Maffeium (Stor. Diplom. Oper. Venet. MDCCXC. T. 21. p. 238. 251. 283.) et Muratorium (Antiqu. Ital. Med. Aev. passim.)

(2) Ταβουλλαριου. ταβουλαριος, et ταβουλλαριος utroque modo scribi advertit Ducang. h. v. ὁ ταβουλάριος ὁ λογόγραφος. Scholiastes Basilicorum (ad l. 60. t. 9.) De his tabulariis sive scribis confer Montfauconium (Pal. Graec. c. v. p. 34. et seq.) et Muratorium (Dissert. Sulle Ant. Ital. XII. T. 1. p. 92. latiusque in Antiq. Ital. Med. Aev. adde Mabillonium De Re Dipl. L. II. c. 13.)

(3) κατα πρησβυν νομον και δεσποτον δικαιον. Iis verbis putem intelligi Romanas leges, quae antiquum ius constituunt, et Friderici II Imperatoris Constitutiones: nam ea aetate Ius Romanum valere notum est, et Constitutiones anno a Servatore 1231. (Rich. a S. Germ. Chronicon ad h. an. T. 1. p. 255. et cron. Sicil. ib. p. 87 in collectione Perger. v. quoque Montfaucon. P. G. L. VI. Proleg. p. 389.) id est 14 annos an-

tequam haec venditio scriberetur, promulgatae sunt opera Petri a Vinea eloquentissimi viri, ut eum Mattheus ab Afflictis appellat. (Vide Rapoll. Ius Reg. Neap. Proleg. c. VI. et Maffei. Ius Regni. Proleg.) Ideoque vertere e re duxi, secundum legem antiquam, et ius vigens.

(4) Vide quae dicam infra ad vocem καστρουβιλλαρι.

(5) Vide Excursum de tarenis auri post adnotationes.

(6) Confer infra quae observo ad καστρουβιλλαρι.

(7) Huc referenda est formula, quam in diplomate latino reperimus « Renunciationem ad hoc recepimus non nu- » meratae pecuniae, et auri non ponderati, omni actioni, et » exactioni iuris: sed promittimus tam in iudicio, quam » extra iudicium, de iure quam de facto, et generaliter » omni legum constitutione, et consuetudinum auxilio (συ- » νηθειας) abstinere, quo praesens possit venditio infringi. » Quam formulam adhiberi solere advertit Blanchinius (Stor. delle Fin. del Regno di Nap. p. 283.) Diodatus etiam (Atti della Real Accadem. di Nap. 1788. p. 321.) duos solvendi modos fuisse observat in *pecunia numerata* et *ad pondus*. In hac membrana utriusque rei fit mentio. Quod vero attinet ad exactionem non numeratae pecuniae, ex Iure Romano descendit: (conf. l. 3. l. 5. et l. 8. l. 10. Cod. de non numer. pecun. et l. 1. et 23. Cod. de probationibus.)

(8) Διαταξεις — Constitutiones certe sunt Friderici II de quibus supra n. 3.

(9) Huius similis, sed quoad administrationem tantummodo, concessio in Pandectis reperitur: quam, quia graece est conscripta, refero. ἐπιτρέπω σοι περὶ πάντων ἐμῶν, ὡς θελεῖς πραγματεύεσθαι, εἴτε πωλεῖν θελεῖς εἴ τε ὑποτίθεσθαι, εἴ τε ἀγοράζειν, εἴ τε ὁτιοῦν πράττειν, ὡς κυρίῳ ὄντι τῶν ἐμῶν etc. (L. XVII. T. I. l. 60. §. 4.)

(10) Κορτη — » Curtes, seu Cortes ex plurimis praediis » constabant, atque pleraeque, vetustis temporibus villam » integram compleotebantur cum Ecclesia, in qua populo » Sacramenta ministrabantur, sive Plebs esset, sive subie- » cta Plebi, hoc est Baptismali Ecclesiae. Flodoardo teste, » quidam Presbyter de Bovonis Curte fuit: sic enim villa

» vocatur. Saepe etiam castrum ibi situm erat, ac inde » suum nomen Curtis ipsa mutuabatur.» Haec Muratorius (Ant. Ital. Med. Aev. T. I. p. 568.) Castra sunt Ducangio h. v. Alter tamen est sensus του κορτης in hoc diplomate; idem fere significat, quod apud nos *Corte*; βασιλεια κορτη est Regia Aula : et revera apud Castruvillarum, Regiam fuisse affirmat Ginstiniani (Diz. Geogr. v. Castrovillari.)

(11) Ἀυγουσταλια —. Post ea pauca, que de Augustalibus ait Muratorius (Dissert. sulle Ant. Ital. XXVIII T. I p. 472) cum ipse Diodatus (l. c. p. 345) de hac moneta fusius disseruerit, quaedam animadvertere e re duxi, omniaque ex eo per compendium referre.

Ac primum plurima cusa fuisse Augustalia demonstrat a magno numero, quem Petrus a Vinea reliquit (Bonati Astron. Tract. 5. Consid. 141.) Sed quod ex Mattheo ab Afflictis (ad Const. reg. l. 1. Rubr. 22. n. 2.) probare vult, ea non amplius valere, cum anno MCCLXVII. Charolus Andegavensis ea recudendo ab hominum memoria tollere conaretur; id videtur evertere alterum diploma, quod latine proferimus, ubi anno MCCLXX etiam augustalium poena multantur, si resilirent heredes: quod et iam notarat Claris. Fusco (Dissert. su di una Mon. del Re Ruggier. detta Ducato p. 13. ex documento I. p. 67 adde Claris. Scottum Syll. Membr. T. I. p. 170. n. 2.) Dein quid hoc numi valuerit dum expendit Diodatus, Vergarae, Muratorii, Testae, Galiani, Carli, Schiavi, et Principis Turris Muciae opiniones refutat, qui omnes Richardi a S. Germano, aliorumque veterum scriptorum verba varie interpetrati, in diversas iverant sententias.

Ipse ea verba, ac praesertim Richardi a S. Germano locum explicat, atque augustale 15 carolenos valuisse ostendit.

Postquam sexcentis argumentis id omnino vinxerit, quod frustra quidam docti viri infringere tentarant, in ipsius Augustalis titulum inquirit, ac contra Malaspinam, Villanum, et Borghininm 20 auri caratos, et dimidium in iis contineri affirmat: quod (ex Archivo della Zecca Registr. 1280 lit. C, fol. 5 et Magistro Iacopo a Florentia v. Le Novell. Lett. del Lami del 1754 col. 292) mire probat. Prae-

terea Augustalis typum, et epigraphem ostendit, CAESAR. AVG. IMP. ROM. x. FRIDERICUS; atque occasionem arripit Poggium, Lirutum, aliosque reprehendendi, qui hunc numum Costantini aevo, Costantinopoli usurpatum fuisse asseruerant. Nec non Apostolum Zenum, Muratorium, et Em. Borgiam captat, qui Augustalis nomen a Caesaris Augusti capite derivaraut. Sed Muratorius hic captandus non erat, qui Apostoli Zeni sententiam, nec probans nec exprobrans affert (Murator. Antiq. Ital. Med. Aev. Dissert. 28. T. II. p. 737.) Diodatus retinet a capite eiusdem Friderici Augusti id nominis habuisse.

Postremo doctorum virorum errores unde manarint indagat, in auctorum locis explicandis, quibus confisi alterum Augustali valorem falso tribuerant.

Haec omnia magno iudicio, magnoque eruditionis apparatu disputata, id genus numos melius noscere cupienti omnino sunt evolvenda.

(12) το τιμημα — haec est multa quae irrogari consuevit. Pars Regiae Camerae, pars contrahentium alteri dabatur. Ita et in diplomate latino invenimus *medietatem Regiae Camerae, et alteram medietatem* ei cui promissum non praestaretur. Similiter est iu contractu apud Muratorium (Antiq. Ital. Med. Aev. T. I. p. 567.)

(13) νοταριου και ταβουλλαριου. Proprie notarius est qui per notas scribit v. Ducang. Glos. Latin. h. v. Vulgatum est illud Ausonii ad Notarium velocissime excipientem (Epigr. 146.)

Puer notarum praepetum
Sollers minister, advola.
Bipatens pugillar expedi,
Cui multa fandi copia,
Punctis peracta singulis,
Ut una vox absolvitur.
v. 12 paulo post Et mota parce dextera
Volat per aequor cereum.
v. 16. Tu sensa nostri pectoris
Vix dicta iam ceris tenes

. v. 21 Quam praepetis dextrae fuga
Tu me loquentem praevenis. etc.

Veteres his notis quoque utebantur ad acta iudicum excipienda : inde Manilius (Astronom. l. IV. v. 197.)

Hic et scriptor erit velox, cui litera verbum est,
Quique notis linguam superet, cursimque loquentis
Excipiat longas nova per compendia voces.
et mox(v.209.)Hic etiam legum tabulas et condita iura
Noverit, atque notis levibus pendentia verba.

Ita est in Pandectis » *qui notis scribunt acta praesidis* (L. IV. T. VI. l. 33.) ubi Gothophredus (n. 26.) adnotat hinc Notarios derivasse. At postea veteri significatione remota , Notarius pro Tabellione usurpatum fuit. (v. Murator. et Montfac. l. cit. in n. 2.)

Praeterea ex his verbis nostrum Joannem et Notarium et Tabularium fuisse colligitur. Ille ergo Tabellio simul et Actuarius esse debuit : i.e. notarius tam in privatis instrumentis, quam actis publicis; quae duo munera coniungendi morem Friderici II. tempore invaluisse observat Rapolla (De Iur. Reg. P. I. L. IV. C. III.) apud quem de his tabellionibus , seu scribis, uti in lege Liutprandi (quam n. (17) referam) vocantur, multa reperies. Dicebamus *scribis*, ita enim vulgo appellabantur ; at et *publicos scriptores* vocari iam probavit Mabillonius De R. Dip. L. 11. c. 13. §. 6. et c. 21. §. 9. Sed de[redacted]tractibus generatim lege quae Mattheus ab Afflictis in Constit. Baiulos omnes - amplissime commentatus est.

(14) Καστρουβίλλαρι Castrovillari, Castrovillerium in diplomate ap. Claris. Equ. Agel. Ant. Scottum (in Syll. Membr. T. I. p. 44. n. 3.) urbs in *Calabria citra* 40 circiter millia passuum a Cosentia distat ; vetus fortasse Aprustum Plinio (l. 3. c. XI.) memoratum. Siphei et Grumenti eversione excrevisse dicunt Barrius (de Antiq. et. Sit. Calabr. l. 5. c. 17.) et Marafiorius (Croniche l. 4. c. 25. p. 284.) quod et nostra firmaret membrana si vere sit le-

gendum, ut supra suspicati sumus (n. 5.), ἐν τόπῳ ποθι του Συφαιου *in eo loco, quo loco Sipheum olim fuit*; nec obstat illud ποθι parum proprie dici, nam in hoc diplomate nedum elegantias minime desideremus, grammaticae quoque sunt sphalmata quaedam, quae nobis omne de τῷ ποθι scrupulum tollere possunt. Nescimus Castrovillari nomen unde derivarit: atque eruditorum sententias ut meras coniecturas, referre piget. Quod vero attinet ad αστυ νεών Σουευων, fieri quidem potuit ut sub Suevorum dominatu Castrovillaro sit cognomen inditum. Sed nec ego amplius coniecturis tribuendum censeo, quam par est. Expectanda igitur sunt clariora documenta, quae huic rei lucem affundant.

(15) Fridericus II. hoc anno imperii sui XXVI. nam a. MCCXX coronatus est imperator (Chron. Cavens. p. 148 T. 4. Chr. Suess. T. 1. p. 52. Chr.Sicil. ad h. a. T. 1. Perger) solemni excommunicatione per Innocentium IV. Pont. Max. ictus fuit. (Raynal. Ann.Eccles.Caffar. Annal. Genuens. I. 7. VI. Rer. Ital.Murator.Ann. d'Ital. ad an. 1245. Heiss. Histoir. de l'Emp. Liv.II.T.1. p.170.Chron.Suess. h. a.) nec nisi suam inscitiam prodidit Ludovicus Raymus senior, cum Fridericum an. 1251. quo mortuus est, excommunicatum fuisse retulerit. (T. I. p.189. Perger.) Id in celebri Lugduni concilio factum est. (Petr. de Curbia Vita Innocent. IV. T. 3. p. 1. Rer. Ital.) mense Iulii die XVII. ut refert Ioannes Bariola (Tom.1. p.308. Perger.) vel VII. (ut Tommaso di Catania a. 1245.) hoc est antequam hoc diploma exararetur. Fridericus enim imperator esse non destitit; nam [redacted] Pontificum minas semper unius pili aestimavit. Hac quoque occasione advertit Heissius « Frideric aïant été averti de l'excommunication fulminée contre lui, temoigna de ne s'en pas soucier (ad an. 1245. p. 170.) Ita etiam Michael Ferni » Hic quia Ecclesiam (ut late ponunt historici) lacerare coepit: demum ab Innocentio IV dignitate privatus est: quem flocci faciens etc. (De Hist. Regn. Neap. c. XIV. T. 3. p. 146. Perger.) Hic scriptor Imperatoris etiam mortem a Manfredo eiusdem filio spurio ex ancilla suscepto, datam scribit h. l. quod et a compluribus aliis confirmatur.

Id vero negat, multisque argumentis infringit Auctor Operis *I Regali Sepolcri del Duomo di Palermo Riconosciuti, ed illustrati* (Napoli MDCCLXXXIV. p. 95. et seqq.) qui paullo supra (p.91.) ostenderat Fridericum in gremio Ecclesiae diem obiisse supremum. Sed hic consistam ne magis extra viam vager.

(16) ἰνδικτιῶνι τρίτῃ — Muratorii Calculi (in Ann. Ital. ad hunc an. (v.n.17.)) qui eamdem indictionem ponit, cum nostro diplomate coniurant amice: nec non epochae a Romualdo adnotatae apud de Meo (Appar. Cronolog. C. 1. Art. 3.) Et epistola Leonis IX de qua vide Mabillonium (De Re Di. c. 25. 7. et alia passim in eodem opere). Praeterea quae est in membrana altera latine conscripta, quam proferimus, Indictio 14. an. 1270: ita Richardus a S. Germano a. 1230. tertiam Indictionem signat (p. 242. v. 246. et 250. Perger.) et An. 1305. Mense Maio Ind. 13. lapis habet apud Trombelli (La Diplomat. c. III. p. 6.) ut taceamus de aliis Indictionibus diligenter adnotatis, quae, subductis calculis, ad unguem convenire repperiuntur: subductis calculis dicebam, nam quibusdam eruditis, Indictiones XV. quoque anno absolvi; unumquemque vero annum a mense Septembri numerari, fortasse ignorantibus, XVI. XVII. XX. quoque Indictionem, ex prava manuscriptorum lectione excidisse miror. Quod ad ceteras discrepantias attinet in Indictione cum annis Imperatorum concilianda, nec non de anno Pisano in membranis usurpari solito; tenendum est quod ait Claris. Eq. Angelus Antonius Scottus (in Syllab. Membr. T. I. p.11. n.1. adde quae idem docte suggerit p. 76. in nota; et quae observat clar. de Aprea in eod. opere T. II. p. 24. n. 1. 29. n. 1. 143. n.1. 144 n. 1. et alibi.)

(17) Annus ϛψνγ h. e. 6753. A. Christi 1245. respondet, ut videri facile potest si 5508 Aerae Graecae detrahas, ut suadent Montfauconius (P. Gr. l. 1. c. v.) et de Meo. (l. c. p. 20. et p. 390. ex aeris.)

(18) παρουσίᾳ κριτοῦ. Iam ex lege Liutprandi, Iudicis praesentia opus erat in contractibus « Scriba autem, qui » chartam ipsam scripserit, non aliter praesumat facere,

» nisi cum notitia parentum, vel Iudicis; et si aliter fece-
» rit, sit ipsa venditio vacua, et praefatus scriba culpabi-
» lis, sicut qui chartam falsam scripserit. » (L. IV. l. IV.)
Ili vero Iudices in privatis contractibus adhibebantur, et Iudices ad contractus dicti sunt, ut ex Constitut. Baiulos omnes — videre est. Chartularii quoque nuncupati, ut observat Rapolla (P. I. L. V. c. III.) quo loco de his peculiaris est sermo. Friderici tempore duobus, ad minimum, testibus opus erat, Iudice, et Notario, in instrumentis, quibus obligatio initur quantitatis auri libra minoris. v. Constit. Instrumentor. Robur. (L. I. Rubr. 79 init.)

Finis adnotationum

EXCURSUS

De Auri Tarenis.

I. Proprie ταριον est pondus 20 acinorum seu gran. (v. Ducang. Glossar. Graec. h. v. et latius in Gloss. Lat. v. Uncia.) Deinde etiam ut moneta inductum est, tumque pondus tarpisium dictum, quod apud nos *trappeso*.

Huius monetae originem ignoramus; tantum cum De Meo (Annal. Crit. Dipl. an. 904) animadvertimus, X saeculi initio eius mentionem reperiri. Parum accurate de hac loquitur Muratorius, cum, paucis sane verbis, ait « hosce » tarenos in Regno Neapolis, et Siciliae cudi, a Leone ta» men Ostiensi (Chron. Casin. l. 3. c. LVIII.) tarenos » quoque Africanos memorari » (Dissertaz. Sulle Ant. Ital. Dissert. 28 p. 476.) Sed quales sint hi Africani numi nos scimus cum ignarissimis.

Miror Claris. Equitem Blanchinium tareni utrum aurei, an argentei essent, nuper dubitasse. (Stor. delle Fin. del Reg. di Nap. V. I. p. 59) Dominicus enim Diodatus, iampridem, aureos extitisse demonstrarat. (v. Atti della Real Accad. p. 330 et sequ.) quod a nostro diplomate firmatur, ubi ταρια χρυσου aperte nominantur. Sed Vincentius Venutus (Opusc. di Aut. Sic. T. VII. p. 59.) suspicatus erat, tarenum nunquam veram monetam fuisse, sed tantum ad commodam partitionem adhibitum. Id nos minime negamus, at aureum numum, *tarenum*, *terum*, gr. ταριον nuncupatum extitisse, et Neapolitanum huius aevi tarenum, i. e. 20 granos valuisse asserimus. Id validis argumentis probare nitimur, Clariss. Virorum opinionem sequuti, Diodati in Rei Neapolitanorum nummariae illustratione, nec non Fusco de aureo Rogerii scutato erudite disserentis; quorum documentis nos praesertim utemur, ordine chronologico ea disponentes, quod ad huius monetae historiam pernoscendam

plurimum facere potest. Nos ipsi vero peculiares quoque observationes adiiciemus, quae dum scribebamus, in mentem veniebant.

II. Quod ad nominis etymon pertinet, Comitis Caroli sententia reiicienda videtur, qui post Ducangium, tarenum primo Tarenti cusum fuisse, indeque nomen cepisse censet. (delle Zecch. d' Ital. T. I. p. 156.) Nec magis placet Claris. de Ritis opinio, qui sustinet tarenum esse quasi alicuius monetae trientem; (Annal.Civil. A. 1837 Mag. e Giug. p. 77 n. 56.) nulla enim demonstratione probatur. Melius fortasse Doct. Sclavus (*Il Tarì d' oro*) opinatur qui cum perpenderet, ex iis usque temporibus, quibus in Siculis regionibus Arabes dominabantur, huius numi memoriam extare, a vocabulo Saraceno Tarain, sive Chaldaeo Tariia commercium, negotiumve significantibus, huius nominis originem derivari, existimat.

III. Vetustiores argentei tareni Amalfitani gr. 12 et dimidium valebant. (Matteo Cam. Istor. della Cit. e Costier. d' Amalf. P. I. p. 216.) sed eorum valor ad gr. 13. cab. 4. nostrae monetae protractus est, ut iam ostendit Diodatus (l. c. p. 344.) post Chiaritum (Comm. ad Cont. de Instr. Conf. p. 112 in nota.) Sed nostri instituti quidem non est, aliquid de argenteis tarenis observare, ad aureos igitur transeamus.

IV. Amalfitanorum fit mentio in instrumento anni 1076 his verbis. » Et propter confirmationem huius venditionis, » ipsi venditores susceperunt ab ipsis Theodoro, et Leone » statutum pretium auri solidos 110 quorum quisque ha- » bet tarenos auri 4 ex moneta Amalfitanorum. (Arch. Cav. » Arc. 10 n. 494 Arc. 27 n. 27 Arc. 101 n. 272.) Ita Ioannes Baptista Gonfalone apud eumdem Mat. Cam. l. c. » Extantur (fortasse extant) monetae, quas ad praesens » videmus Reipublicae Amalphitanae, et in constitutionibus » Regni poenae eas (fortasse eis) iniungebantur in tarenos » Amalfitanos.

Nec reticendum est de formula in contractibus adhiberi solita » Tareni boni di Amalfie, diricti, et pesanti, de

» uncia quinque de auro, et quinque de argento, ana tari
» quatuor per solidum. (Arch. Capit. d'Amalf pergam. n.6.)

Improbandum ergo est quod laudatus de Ritis asserit Tarenos Amalfiae vetustiores argenteos tantum fuisse (l. c. n. 33.) Friderici II vero temporibus aureos inductos. (l. c. p. 72 et seqq.) nam paulo supra vidimus aureos a. 1076. iam cudi.

V. Sequuntur tareni Siciliae; de quibus legimus in Archiv. Gener. chartar. S. Leonardi Matin. a 1171 « *quatuor-* » *decim unciarum auri, de tarenis Siciliae*: et a. 1186. » *Uncias auri de bonis Regiis tarenis de Sicilia XXIV.* » *quibus numeratis, dicimus apud nos eas habere totas.*

In his documentis, cum unciae tarenis constent, uncia non realis est partitio, quia quibusdam numis conflatur, tarenii ergo vera moneta esse debent.

Documenta quae ad Siculos tarenos referuntur, tantisper deseramus, ut redeamus ad Amalfitanós. Fridericus II. eos an. 1221 cudi iussit; ita Richard. a S. Germano ad h. a. *Tareni novi cuduntur Amalfiae. Novi*, nam vetustiores quoque tarenos Amalfitanos fuisse, supra animadvertimus. (IV).

Hac moneta Fridericus contentus minime fuit: anno enim 1222, ut narrat idem historicus, denarios Brundusii invexit, cassatis tarenis novis Amalfiae. Vox *cuduntur*, altera *cassatis*, fictam monetam notare non possunt: hinc colligi potest quo pacto eorum opinio sit excipienda, qui tarenum a veris numis reiiciunt.

Non cessavit tarenorum Siciliae usus, etiam novis Amalfitanis *cassatis*. A. 1235 reperimus « Uncias boni auri » ad generale pondus Regni octo Siciliae tarenorum » (apud Fusc. l. c. p. 11.) In nostro graeco diplomate a. 1245. ταρια χρυσου nominantur, videturque de Siculis tarenis esse intelligendum, quippe iam Amalfitani fuerant a Friderico *cassati* sive recusi, ut id vocabulum apud Richardum a S. Germano interpretamur.

A. 1255. « Unciam auri unam, et tari auri septem, et » dimidium bonorum tarenorum Siciliae bene ponderatorum. (Fusc. l. c.)

A. 1260. « Unc. auri quinque tarenorum Siciliae pon-
» deratorum. (ap. Fusc. l. c. p. 11.)

In his duobus diplomatis dicitur *uncia auri tarenorum Siciliae*, et tarenum verum fuisse numum adhuc dubitamus? idem est quae retulimus verba adhibere, ac unciae partes numerare, ut si quis, nostra aetate unciam argenti diceret scutatis, sive carolenis constantem.

In opere Cardin. Garampi de vetustioribus numis Pontificiis, quod laudatus Cl. Fusco ineditum possidet, quod sequitur documentum refertur. » Tarenorum Aurum, quod » laboratur tam in Sicla Brundusii, quam in Sicla Messa- » ne est de caratis sedecim, et tertio; ita quod quelibet » libra auri unciarum duodecim, tenet de puro, et fino » auro uncias VIII. tarenos V. Relique vero uncie auri tres, » et tareni XXV. sunt in quarta parte de ere, et in tribus » partibus de argento novo. (Fusc. p. 10. n. 1.)

Hinc occasionem arripimus quarumdam Richardi a S. Germano editionum errorem reprehendendi, qui scriptor ad a. 1231. » Nummi aurei, ait, qui Augustales vocantur de mandato » Imperatoris in utraque Sicilia (ut est in collectione Per- » geri) Brundusii et Messanae cuduntur: quo loco Sicla reponendum videtur: vide sis etiam in Fusco Documentum I.

En tibi Charoli I. Andegavensis verba rei nummuriae Baroli praefectis perscripta, non a. 1267 uti affirmarat Diodatus, sed 1266 ut Fusco ostendit. » Quelibet vero libra » auri in pondere de auro puro contineat uncias octo, ta- » renos quinque in pondere, sicut eiusdem tenute erat au- » reus tarenus, quod olim in dicto regno fiebat, et quod » quilibet tarenus, quem cudi, et laborari faceretis in si- » cla praedicta, sit in pondere videlicet gran. 20. (Fusco » p. 66 Diod. l. c. p. 332.) ita quod triginta tareni ex ipsis » in numero expendantur, et sint in pondere uncie auri » unius. (Vide Archiv. della Zecc. Reg. n. 80 f. 5.)

Denique Magister Iacopus a Florentia a. 1307. seculi XIII monetas enumerans » Trenta Teri, ait, sono un'oncia » d'oro, ed i venti grani sono un tero d'oro. (Lami Novel. Letter. del 1754 Cl. 297.)

VI. Ex iis omnibus quae diximus aureom tarenum, ut verum praesentemque numum, extitisse aperte colligitur. Nunc huius monetae valorem ostendere opus est.

In Archiv. della Zecc. (Reg. n. 80 fol. 5.) dicitur Reales, quos Augustalibus substitutos fnisse scimns, tarenos VII dimidiumque valere, sed 15 carolenos Augustales valuisse certo certius est, tarenum ergo aureum, 20 gran. sive argenteum huius aevi tarenum valuisse, dubium non erit.

Locum citatum referre haud pigeat. » Quelibet vero li-» bra auri tarenorum in pondere de auro puro contineat » uncias octo, et tarenos quinque in pondere dicte tenute, » sicut erat aureus tarenus, quod olim in dicto regno fie-» bat, et quod quilibet tarenus quem laborari, et cudi » faceretis in sicla praedicta sit in pondere unius tareni, » videlicet granorum 20. Ita quod triginta tareni ex ipsis » in nnmero expendantur, et sint in pondere unciae auri » unius. Sed nnciam auri 60 carolenos, 10 granorum quemque, valuisse ostenderunt Diodati (l. c. p. 330) et Fusco (l. c. C. I. p. 10 et 18.) igitur aureus tarenus duobus nostrae monetae Carolenis erit aequalis.

De Tarenis fit mentio quoque in membrana relata a Clar. De Aprea (in Syllab. Mem. T. II. p. 73. (a. 1291.) et in altera p. 162. etc.) Tarenos in granos dividi ex suprascripta membrana in qua, *grani*, et ex altera relata (ib. p. 79) in qua *grana* vocantur potest dignosci. (eod. an.)

In Regni etiam Coustitutionibus tarenorum mentio invenitur v. Bainlos omnes.—Sic nostra servitia—Castellani et servientes (L. I. Rubr. 88. 1.) ubi medius tarenus memoratur; adnotatque Mattheus ab Afflictis, medium tarenum cum 10 granis aequipararari. In alia—Qui nunquam sciri potest, — habetur » Medicns ab aegroto non recipiat per di-» em . . . . . ultra dimidium tareni auri » idemque adnotator affirmat *Salarium quolibet die sit gran. X.* (L. 3 Rubr. 33. 3-5. fol. 159.) Ita et in Constitutione Quicunque mulierem, cum de 4. Augustalium poena loqueretur « ista poena » inquit, non est magna poena, nam quatuor Augustales » valent carolenos 60 seu tarenos 30.» Ast quatuor Augustales

unciam auri efformant, ut dicit Richardus a S. Germano « ut quilibet numus aureus recipiatur, et expendatur pro « quarta unciae » quodq: multis argumentis Diodatus ostendit: uncia vero auri 30 tarenis constat; inde efficitur ut 30 auri tarenos 4. Augustales, seu 60 carolenos valuisse appareat.

VII. Si quis nostro graeco diplomate abuteretur, ad dubia de hoc valore iniicienda, cum pene incredibile videatur, Augustalium 36 Regiae Camerae, duplique poenam contrahentium alteri praestandam irrogari, praeterea nimis leve esse diceret vineae pretium: nos primo responderemus auri argentique valorem, novis effossis metallis, decrevisse, nec non vineam illam parvam esse potuisse. Multae autem magnitudinem non est quod miremur, harum namque similes in aliis contractibus inveniuntur: immanesque a Friderico imponi solitas, multa probat 100 auri unciarum, quam iis minatus est qui brucos agros vastantes colligere supersedissent (a. MCCXXXI. Rich. a S. Germ.)

Sed quod addimus obiectionem omnino diluit. Fridericus Constitutione—Instrumentorum robur—duo, ad minus, testes requiri statuit, in instrumentis, quibus obligatio initur quantitatis auri libra minoris, (v. n. 17 ad dipl.) sed in hoc contractu duo testes subscribunt, ergo 12 tareni cum auri unciam minime supergredi debeant, quoquo modo, inter contractum multamque haud discrepantia cessaret.

Hic autem observare nobis liceat, constitutionem paulo supra laudatam, quoad obligationem primitivam, duo testes requirere, quum auri uncia sit minor: sed id valoris multum posse superare, quam, debitor nisi solvisset, poenam pollicebatur.

VIII. Sed aiunt cur hi numi nusquam inveniri queunt? Iam supra (V) vidimus Fridericum tarenos Amalfiae novos *cassavisse*; dicendum est, cum non amplius aurei tareni usurparentur, postquam commodior argenti tarenus invectus est, totum illud aurum rursus fusum fuisse, atque ex eo recentiores monetas Principes cudi iussisse. Eodem plane modo de Augustalibus evenit, quorum Matthei ab Af-

flictis temporibus, iam pauci reperiebantur, ut ipse ait (ad Const. Reg. L. 1. Rubr. 22. n. 2.) atque ab iis numis cusis vix duo saecula transierant.

Verumtamen inter tot tenebras, quosdam tarenos invenire, aliquibus sorte obtigit. Quem laudavimus Mattheus Camera, rerum patriarum amantissimus, ac patriae suae antiquitatum haud incuriosus investigator, nullum talem numum reperire potuisse testatur. Ioannis Baptistae Manso inventionem in dubium revocandam censemus; (Cam. op. c. p. 217) Verum tareni a Normannis cusi habentur apud Clar. Fusco. (op. c. p. 56.) nec non unus Friderici II (ib. p. 10.) alter Friderici ap. Diodati (l. c. p. 334) qui omnes appensi 20 acinorum ad amussim inveniuntur.

Factum igitur eorum obiectionem evertit, qui mente concipere non poterant, quo pacto tam parvus numus cuderetur.

IX. Quae diximus breviter contrahentes haec pauca subdere placet. Vetustiores tareni Amalfitani fuerunt, dein Siculi; praeterea novi tareni a. 1221. Friderici II. iussu sunt cusi, et sequenti anno recusi: sed Siculi usque ad XV saeculum, in contractibus usurpari non destiterunt.

Vidimus unumquemque tarenum 20 granos valere, cum pars unciae trigesima fuerit, unciae autem pondus 60 gr. et valor 60 caroleni.

Postremo observavimus paucos numos huiusmodi nobis esse translatos propter pecuniae diversitatem, quae postea inducta, effecit ut tarenorum aurum funderetur. At illi quidem pauci tarenum extitisse satis probant, nam saepe unus numus ad alicuius monetae veritatem demonstrandam sufficit. Exemplum praeclarum nobis praebuit vir laudibus meis maior Claris. Eques Franciscus Avellinius Nomen mihi venerandum, animoque meo carissimum, qui a. MDCCCIV. ineunte adolescentia Ariadnae Augustae numum, tanto molimine a Numismaticis quaesitum, frustraque desideratum, cum docto commentario primus obtulit; quem quia unicum reiicere velle stultum atque ridiculum foret: sed iam unicus non est; nam alterum similem Iudici Ianuario Riccio

repertum ex eiusdem magni viri ore audivimus. At Goltzii quoque sunt quorum de fide dubitare debeamus: sed nos illud Cassii sequuti: *Cui bono*? quod tamen apud eruditos parum valere scimus, audacter dicemus, cur Fusco, et Diodatus nos fallere voluissent nulla erat causa; praetereaque eos numos quisque inspicere potest, reique veritatem suis oculis noscere, quibus certe fidem non denegabit.

MEMBRANA LATINA
EX ARCHIVO CASTROVILLARI.

✠ *Signum dicti quoque Iohannis Maczacudardo subscriptae venditionis, instrumenti, et acquisitionis subscriptae.* ✠ *Signum manus Auriperti filii eius* ✠ *Signum manus Leonis filii eius.* ✠ *Signum manus Emmae illius filiae* ✠ *Signum manus Turturae aliae filiae.*

In nomine Domini amen. A. ab incarnatione ipsius millesimo ducentesimo septuagesimo, mense Martii, quartadecima indictione. Regnante Serenissimo Rege nostro Charolo inclito Rege Siciliae, Ducatus Apuliae, et principatus Capuae, Almae Urbis Senatore, et Andegavensium, et Forcalquerii comite, ac Romani imperii in Tuscia per totam Romanam Ecclesiam Vicario Generali — Regni eius anno sexto feliciter amen.

Nos Prisca, et Iohannes Maczacudardo . . . . . . filii quondam Salvatoris Castruvillari, qui signum Crucis supra manu propria compressimus, praesenti publico scripto notum facimus, et testamus in praesentia virorum saecularium, et Iacobi de Domno Ruma (fortasse) Castruvillari Iudicis. Philippus de Elidamno apparuit coram, noster Notarius, et testes subscripti ad hoc specialiter vocati, et rogati, quod nulla vi, dolo, metu coacti, seu suasione aliqua adhibita, sed nostra gratuita, et spontanea voluntate vendidimus, et tradidimus tibi Magistro Nicolao Benedicto de Cassano, habitatori eiusdem terrae Castruvillari, dilecto consanguineo nostro pro te, et tuis heredibus, et successoribus in praesentia nostra, quantum habemus, et possidemus in tenimento Castruvillari, in contrata quae dicitur Campum Malum, cui autem fines sunt ab Oriente terra illorum de Osmudo (fortasse) ab occidente Olivetum Monasterii Aquaformosae, a meridie Terra illorum de Carbono (fortasse) et a Septentrione via, per quam acceditur terrae praedictae, ubi dicitur Govedo : praetio, et integro pagamento recepto et habito a te praedicto Magistro

Nicolao, emptore ad quantitatem traditam boni, et elect auri, tarenorum viginti duo, et dimidii. Renunciationem a hoc recepimus non numeratae pecuniae, et auri non ponderati, omni actioni, et exactioni iuris; sed promittimus tam in iudicio, quam extra iudicium, de iure, quam de facto, e generaliter omni legum constitutione, et consuetudinum auxilio abstinere, quo praesens possit venditio infringi. Et te inde ad corporalem possessionem ipsius terrae inducimus: bene autem nobis placuit, et placet, ut dicta terra . . . . sic in ante in tui tuorumque heredum, seu successorum dominio, et potestate consistat, ipsam adiuvandi, donandi communicandi, et faciendi in ea, de ea, et ex ea, quicquid verus, et legitimus dominus de rebus praedictis facere posset; sine nostra, vel nostrorum heredum, sive successorum molestia, et contrarietate; immo per stipulationem sollemnem praedictam terram nos dare promittimus, ita etiam defendere, et inconcussam tenere ab omni honere (sic), et pondere . . . . . . et nullo usquam tempore, quatenus per te, seu per heredes nostros, ut si per aliquam personam supervenientem . . . . si forte conveniunt in aliqua persuasione, nec vestram causam tibi, et tuis heredibus nos et heredes nostri defendant, sponte ad invicem debere poenam compositam Augustalium triginta et sex; medietatem regiae Camerae, et alteram medietatem tibi, et tuis heredibus persolvendam: quae poena solvitur, ubi non solvitur praesens scriptura, quam notificamus, et suo robore perseveret — Unde ad futuram rei memoriam, et tam tui, quam tuorum heredum cautelam, et securitatem perpetuam, instrumentum tibi experiri fieri iussimus, per manus praedicti Notarii, Iudicis, et subscriptorum testium subscriptionibus roboratum.

✠ *Ego qui supra Iacobus de Domno Ruma Regia auctoritate Castruvillari Iudex —*
✠ *Ego Robertus Panzone testor —*
✠ *Ego Athanasius Battepede testor —*
✠ *Ego Franciscus . . . . testor —*
✠ *Ego Raimundus de Romaldo testor —*
✠ *Ego Thomasius de Marchisio testor —*